

ר' יונה רייס

א. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כד עמוד ב

משנה. ואלו הן הפסולין - המשחק בקוביא והמלוה בריבית, ומפריחי יונים, וסוחרי שביעית. אמר רבי שמעון: בתחילה היו קורין אותן אוספי שביעית, משרבו האנסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית. אמר רבי יהודה: אימתי - בזמן שאין להן אומנות אלא הוא, אבל יש להן אומנות שלא הוא – כשרין.

גמרא. משחק בקוביא מאי קא עביד? - אמר רמי בר חמא: משום דהוה אסמכתא, ואסמכתא לא קניא. רב ששת אמר: כל כי האי גוונא - לאו אסמכתא היא. אלא: לפי שאין עסוקין ביישובו של עולם. מאי בינייהו? - איכא בינייהו דגמר אומנותא אחריתי. (ותנן) +מסורת הש"ס: דתנן אמר רבי יהודה: אימתי - בזמן שאין להן אומנות אלא הוא, אבל יש להן אומנות שלא הוא - (הרי זה) כשרים. אלמא טעמא דמתניתין - משום יישובו של עולם הוא, קשיא לרמי בר חמא! וכי תימא פליגי רבנן עליה דרבי יהודה - והא אמר רבי יהושע בן לוי: כל מקום שאמר רבי יהודה (דף כה.) אימתי ובמה - אינו אלא לפרש דברי חכמים. רבי יוחנן אמר: אימתי - לפרש, ובמה - לחלוק. ודכולי עלמא, אימתי לפרש הוא! - גברא אגברא קא רמית? - מר סבר: פליגי, ומר סבר: לא פליגי.

ב. רש"י מסכת סנהדרין דף כד עמוד ב

כל כי האי גוונא לאו אסמכתא הוא - והיכי דמי אסמכתא - כגון דאם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא (בבא מציעא עו, א) וכגון משליש את שטרו דגט פשוט (בבא בתרא קסח, א) דסומך על לא דבר, דסבור כל זה בידי לעשות, ומרישא כי מתני - אדעתא דלא יהיב ליה לאסמכתא קא מתני, דטועה וסבור לא יבא לידי כך, אבל הכא לא סמיך אמידי, דהא לא ידע אי נצח אי לא נצח, ואפילו הכי אתני - שמע מינה מספיקא אתני גמר ואקני, ולא גזילה היא.

ג. רש"י מסכת סנהדרין דף כד עמוד ב

שאין לו אומנות אלא הוא - דהואיל ואין עסוקין ביישובו של עולם אינן בקיאים בטיב דינין ומשא ומתן, ואינן יראי חטא.

ד. תוספות מסכת סנהדרין דף כה עמוד א

על כן נראה לר"ת לפרש הכי כל כי האי גוונא לאו אסמכתא היא דלא הויא אסמכתא אלא היכא שאין יכול להרויח כגון משליש שטרו וכו' דגט פשוט (ב"ב דף קסח.) אבל הכא לא הויא אסמכתא משום דכיון דשנים הם כל אחד ואחד מקני לחבריה מגו דאי מרווח בעי איהו למקני בההיא הנאה גמר ומקני לחבריה ולפי זה

כל שידוכין לא הוויא אסמכתא משום דכל חד וחד בעי למקני גמר נמי ומקני ומיהו קשה על פי' ר"ת שהרי בפרק הזהב (ב"מ דף מח: ושם) אמרינן הנותן עירבון לחבירו ואמר לו אם אני חוזר בי עירבוני מחול לך והלה אומר אם אני חוזר בי אכפול לך ערבונך נתקיימו התנאים דברי רבי יוסי ומסיק התם לבסוף אליבא דר' יהודה דהוויא אסמכתא ולא קניא אלמא אפי' בשנים חשיב אסמכתא ולא אמרינן מגו דאי בעי קני העירבון אם חבירו חוזר בו מקנה נמי כנגד העירבון לחבירו כשהוא חוזר בו ומן גבי צריכותות דמפריחי יונים דהיכא שהוא סבור דבידו להרויח הוויא אסמכתא בעלמא טפי כדפירש רש"י על כן נראה לר"י עיקר כפירוש רש"י ואי קשיא לו מההיא דאיזהו נשך כדפירש לעיל תריץ הכי שאני התם דודאי דבר שהוא בידו ממש לגמרי כגון אם אוביר ולא איעביד אשלם במיטבא דהתם בידו לעשות ולא גזים נמי שסובר הוא שכך הפסיד חבירו אם לא ישלים תנאו כמו אם ישלם במיטבא ובההיא ודאי גמר... ומיהו קשה דהכא משמע דדבר דלא הווי בידו לאו אסמכתא הוא כגון משחק בקוביא דהכא ואף על גב דגזים ומאי שנא מההיא דחמרא דזולשפוט דחשבינן אסמכתא מהאי טעמא ומכ"מ לא קשיא מידי דהתם ודאי הוויא אסמכתא משום שזה סומך עליו משום דהווי דבר שבידו שמוצאין יין למכור ונראה כאסמכתא קצת אף על גב דלא גזים דשמא לא ירצו אחרים למכור לו והלכך אף על גב דלא גזים כיון דלאו בידו הוא לגמרי לא גמר ומקני לחבריה **אבל הכא גבי משחק בקוביא דלאו בידו הוא כלל אף על גב דגזים בתנאי שחוק שלו מ"מ גמר ומקני דכיון שהוא יודע שאין בידו להרויח וידוע הוא שאחד מהם ירויח ודאי לא נתכוון להסמיך חבירו על דבר שאינו אלא גמר ומקנה לכך כי האי גוונא ודאי לאו אסמכתא היא אבל הא דאשלם אלפא זוזי דגזים וגם בידו להשלים תנאו יש לנו לומר דנתכוון להסמיך ולהטעות חבירו הוויא אסמכתא משום דגוזמא קאמר ולא גמר ומקנה ומסתברא דלהכי גזים שהוא סבור ודאי שיעבדנה ועוד שבידו הוא ומשום הכי פסק דמשחק בקוביא כשר לעדות דפסקינן כר' יהודה לקמן דכיון שיש לו אומנות שלא הוא כשר **והא דפסקינן דמשחק בקוביא קני** דווקא כשמעות שניהם על פי הדף לפי שהדף והמקום קנוי לאותו שירוויח כדי לקנות המעות אשר עליו אבל המשחקים באמנה אפילו הקנו לא מהני אם לא הקנו בב"ד חשוב כדאי' בנדריים (דף כז:).**

ה. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמח עמוד ב

משנה. מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו, אבל לא מן הכתב. מפיס אדם עם בניו ועם בני ביתו על השולחן, ובלבד שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה.

ו. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמט עמוד ב

מאי טעמא - כדרב יהודה אמר שמואל. מנה גדולה כנגד מנה קטנה - אף בחול לאחרים אסור. מאי טעמא - משום קוביא.

ז. רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק ו הלכה י-יא

המשחקין בקוביא כיצד, אלו שמשחקין בעצים או בצרורות או בעצמות וכיוצא בהן ועושים תנאי ביניהם שכל הנוצח את חבירו באותו השחוק יקח ממנו כך וכך הרי זה גזל מדבריהם אף על פי שברצון הבעלים לקח הואיל ולקח ממון חבירו בחנם דרך שחוק והתל הרי זה גזל. וכן המשחקין בבהמה או בחיה או בעופות ועושים תנאי שכל שתנצח בהמתו או תרוץ יותר יקח מחבירו כך וכך וכל כיוצא בדברים אלו הכל אסור וגזל מדבריהם.

והמשחק בקוביא עם הגוי אין בו איסור גזל אבל יש בו איסור עוסק בדברים בטלים שאין ראוי לאדם שיעסוק כל ימיו אלא בדברי חכמה ובישובו של עולם. [השגת הראב"ד - והמשחק בקוביא עם הגוי אין בו איסור גזל אבל יש בו איסור עוסק בדברים בטלים שאין ראוי לאדם שיעסוק כל ימיו אלא בדברי חכמה וביישובו של עולם. א"א ואם אין לו אומנות אלא היא אפילו עם גוי פסול לעדות הוא וכל דכן הוא שהוא למד ממעשיו].

ח. רמב"ם הלכות עדות פרק י הלכה ד

וכן משחק בקוביא והוא שלא תהיה לו אומנות אלא הוא, הואיל ואינו עוסק ביישובו של עולם הרי זה בחזקת שאוכל מן הקוביא שהוא אבק גזל, ולא בקוביא בלבד אלא אפילו משחקים בקליפי אגוזים וקליפי רמונים, וכן לא יונים בלבד אמרו אלא אפילו המשחקים בבהמה חיה ועוף ואומר כל הקודם את חברו או כל הנוצח את חברו יטול בעליו את שניהן וכן כל כיוצא בשחוק זה, והוא שלא תהיה לו אומנות אלא שחוק זה הרי הוא פסול, וכל אלו פסולין מדבריהם.

ט. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כה עמוד ב

...המשחק בקוביא - אלו הן המשחקים בפיספסים. ולא בפיספסים בלבד אמרו, אלא אפילו קליפי אגוזים וקליפי רימונים. ואימתי חזרתן - משישברו את פיספסיהן ויחזרו בהן חזרה גמורה, דאפילו בחנם לא עבדי. [מסורת הש"ס - נוסח אחר: לנכרים].

י. רמ"א חושן משפט הלכות מקח וממכר סימן רז סעיף יג

...אבל אם אין בידו לגמרי, ולא ביד אחרים, כגון המשחק בקוביא וכיוצא בו, שאינו יודע אם ינצח או לא ואפילו הכי התנה, ודאי גמר ומקני מספק. בד"א, כששוחקין במעות מוכנים. אבל אם שוחקים באמנה, אין מוציאין ממנו מה שהפסיד (טור בשם ר"י). ויש אומרים אפילו נתן לו משכון על המעות לא מהני, דמעות אין כאן משכון אין כאן, כמו שנתבאר לעיל סימן ק"ץ סעיף ט'; אבל כשמעות מוכנין על הדף, מותר לשחוק ואין בו אסמכתא (מרדכי פרק זה בורר), ודלא כיש חולקין ואוסרין לשחוק בכל ענין (הגהות מרדכי הנ"ל). וי"א דאינו מותר רק כשהדף שהמעות מונחים עליו קנוי לשניהם (תוס' פ' הנ"ל ב"י בשם ר"י), וע"ל סי' ש"ע, ...

יא. שולחן ערוך חושן משפט הלכות גזילה סימן שע

סעיף א

יש דברים שאסרו חכמים משום גזל, והעובר עליהם הרי זה גזלן מדבריהם: מפריחי יונים ומשחקים בקוביא. מפריחי יונים כיצד, לא יפריח אדם בתוך היישוב, שהרי לוקח ממון אחרים שלא כדין, מפני שמשלח זכר ויביא נקבה משובר אחר, או נקבה ותביא זכר; ולא יונים בלבד, אלא כל העושה כזה בשאר עופות או חיה או בהמה, הרי זה גזלן מדבריהם

סעיף ב

המשחקים בקוביא כיצד, אלו שמשחקים בעצים או בצרורות או בעצמות, ועושים תנאי ביניהם שכל הנוצח את חברו באותו שחוק יקח כך וכך. וכן המשחקים בבהמה או בחיה או בעופות ועושים תנאי שכל שתנצח בהמתו או תרוץ יותר יקח מחבירו כך וכך, וכל כיוצא בדברים אלו, הכל אסור, וגזל מדבריהם הוא

טור הביאו בס"ו) יש מי שאומר שהמשחק בקוביא עם העובד כוכבים אין בו משום גזל, אבל יש בו איסור (עוסק בדברים בטלים, שאין ראוי לאדם שיעסוק כל ימיו אלא בדברי חכמה ויישובו של עולם. וחלקו עליו לומר שאינו פסול אלא אם כן אין לו אומנות אחרת. הגה: אבל אם יש לו אומנות אחרת, אפילו משחק עם ישראל אינו פסול (טור). וע"ל סימן ר"ז סעיף י"ג. וכבר פשט המנהג כסברא האחרונה לשחוק בקוביא, ואין פסול אלא מי שאין לו אומנות אלא הוא. ואם שחק עמו באמנה אם חייב לשלם, ע"ל סימן ר"ז סעיף י"ג.

יב. שולחן ערוך חושן משפט הלכות עדות סימן לד סעיף טז

וכן משחק בקוביא, והוא שלא תהיה לו אומנות אלא הוא, הואיל ואינו עוסק בישובו של עולם, הרי זה בחזקת שאוכל מן הקוביא שהוא אבק גזל. ולא אקוביא בלבד אמרו, אלא אפילו משחקים בקליפי אגוזים וקליפי רמונים; וכן לא יונים בלבד אמרו, אלא אפילו במשחקים בבהמה חיה ועוף, ואומרים: כל הקודם את חבירו או כל הנוצח את חבירו יטול בעליו שניהם, וכל כיוצא בשחוק זה, והוא שלא תהיה לו אומנות אלא שחוק זה, הרי זה פסול. וכל אלו, פסולים מדבריהם.

יג. סמ"ע על שולחן ערוך חושן משפט הלכות עדות סימן לד סעיף טז

בפרישה הוכחתי דהרמב"ם [המובא בציונים אות כ"ג] לא ס"ל כמ"ד דמשחקי בקוביא נפסלים משום דהוי גזל גמור, כיון דאין קונים מעות הקוביא דהו"ל אסמכתא, אלא אף שקונה אותו, מ"מ כיון שאין חבירו מקנה לו בקנין גמור אלא ע"י שחוק והיתול בא לידו, הו"ל אבק גזל. מיהו אף שיש בו צד איסור גזל, מ"מ לא הוה נפסל בזה, כיון דאינו אלא אבק גזל שהוא מדרבנן, ולא נפסל ממנו אלא אם כן ביש לו הנאת הגוף מזה וכמ"ש מור"ם בסעיף ג', משום הכי בעינן נמי שלא תהא לו אומנות אלא הוא, ואז מסתמא הוא אוכל ממעות שחוק זה, וכיון דנהנה ונתגדל במעות איסור הללו פסלוהו וחשדוהו שיעיד נמי שקר, משא"כ אם אינו אוכל ממעות שחוק זה אלא מחזיק אותו בידו וחוזר ומשחק בו להעביר בו זמנו, לא אמרינן דהוא חשוד להעיד שקר. ולפ"ז אף שיש לו אומנות אחרת, כל שאותה אומנות אינה מספיקה לו לצורך פרנסתו והוצאתו, נמצא דנתפרנס ג"כ ממעות שחוק זה, פסול הוא. ומינה נמי דאפילו אין לו אומנות כלל כל שיש לו ממון אחר ואינו מתפרנס ממעות שחוק זה, אינו נפסל. אבל לטעם דרש"י [סנהדרין כ"ד ע"ב ד"ה שאין] והטור [סעיף כ"ה] דפירשו מה שאמרו בגמרא דפסול משום שאינו עוסק בישובו של עולם, ר"ל כיון שאין לו מלאכה אינו יודע כמה קשה על בני אדם המעות ומחיייתם ויקל עליו להעיד שקר, ולפ"ז בשניהן הוא איפכא, והיינו דכל שיש לו אומנות אחרת אפילו כל דהו אינו נפסל, וכל שאין לו מלאכה, אפילו יש לו ממון להתפרנס ממנו, הוא נפסל, וכמ"ש בפרישה מבואר מילתא בטעמא. והמחבר נמשך אחר שיטת הרמב"ם. ומהתימה על מור"ם ז"ל שלא הזכיר כלל סברתם.

יד. כסף משנה הלכות עדות פרק י הלכה ד

וא"ת והרי פסול הוא משום גזל שכן כתב רבינו בהל" גזילה פ"ו שאסור לשחק בקוביא משום גזל וכיון שכן אפילו יש לו אומנות אחרת פסול וי"ל דהב"ע במשחק עם העכו"ם שאין בו משום גזל וכמ"ש רבינו שם ואפ"ה אם אין לו אומנות אחרת פסול משום שאינו עוסק ביישובו של עולם. וא"ת הרי רבינו כתב הרי זה בחזקת שאוכל מן הקוביא שהוא גזל ואי במשחק עם העכו"ם אין כאן גזל י"ל דלעולם במשחק עם העכו"ם וסובר רבינו שאינו עוסק ביישובו של עולם פי' שכיון שאין לו אומנות אחרת הרי הוא בחזקת שמשחק עם

ישראל והוא גזל ואף על פי שלא ראינוהו סתמו כודאי אי נמי דהכא אפילו במשחק עם ישראל עסקינן אלא שאינו משחק במעות ואם היה לו אומנות להתפרנס לא היינו חושדים אותו שדרך העשירים שבגמר מלאכתן שוחקים להעביר השעה אבל כיון שאין לו אומנות סתמו שמשחק במעות ואף על פי שלא ראינו מעולם שמשחק במעות סתמו כודאי.

טו. שו"ת הריב"ש סימן תלב

ואפילו לרב ששת, דס"ל התם: דליכא אסמכתא בקוביא; מ"מ דבר מכוער ומתועב ומשוקץ הוא. ורבים חללים הפיל, ועצומים כל הרוגיו. ומפורש הוא בירושלמי (נדריים פ"ה ה"ד): דמי שנדר שלא לצחוק; אין מתירין אותו. וכן דעת הרמב"ן ז"ל במשפט החרם שלו, וכ"כ הרשב"א ז"ל בתשובה.

טז. שו"ת חוות יאיר סימן סא

...מ"מ גורל שאני דבלה"נ מסוגל להשגחה ע' שו"ת גאוני קדמאי (ס"א ס') שאין הגורל אלא מפי שמים שנא' עפ"י הגורל תחלק הארץ והעובר על הגורל כעובר על עשרת הדברות. + כי ראינו מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים שסמכו על הגורל באשר נעשה בלי מחשבות אדם ופעולת אנוש מצד התחכמות אך בגורל תחלק הארץ וכן סמכו על הגורל במיתת עכן ויונתן לולי שפדאוהו העם לא מצד הודאתו ונאמר בחיק יוטל הגורל ומה' כל משפטו ואפילו בא"ה היה מקובל זה כמו גבי יונה והמן הרשע לפשטי' דקרא + ע' תשו' בעל יד דוד בתשו' מגד שמים סימן י"ד שדחה דברי המחבר משום שעכן הודה מעצמו, ועוד דהתם עפ"י הדיבור הוי. + מפני שקרוב הדבר שאם הגורל כהוגן ידבק בו השגחה עליונה כמ"ש הבה תמים מש"כ אם הגורל מקולקל אין מבוא לומר שמי שזכה מאת ה' היתה זאת.

יז. תשובות והנהגות כרך ד סימן שיא

האם מותר לקנות כרטיס השתתפות בהגרלה

בענין הגרלה, שרבים קונים כרטיסי הגרלה כדי להשתתף בהגרלה והזוכה מקבל פרס, ורב אחד פירסם שלספרדים אסור להשתתף בהגרלות, שלדעת המחבר בח"מ (ר"ז ס"ק י"ג) כל האומר "אתן אם יהיה" נקרא אסמכתא שסמך דעתו שירויה, ואף כאן הקונה כרטיס דעתו להרויח ורק משום כך קנה והוא אסמכתא דאסור ויש בזה גזל מדרבנן, אבל לדעת הרמ"א האיסור הוא רק אם זה אומנותו, ולפי זה הספרדים הנוהגים בכל ענין כשיטת המחבר אסורים להשתתף בהגרלה, וכפי ששמעתי יש באמת עוד מרבני הספרדים שאסרו להשתתף בהגרלה כיון שזהו גזל וכעין משחק בקוביא.

אמנם דבריו תמוהין מאד, שכאן לא שייך לאסמכתא כלל, ... אבל כאן קונה כרטיס ששוה עכשיו בשוק כמה דולרים, ויכול למכור אותו עכשיו ולקבל את שויו, ... עוד נראה שכיון שרבים נכנסים לספק זה ואין להם קשר זה עם זה, אדעתא דספק נכנסו וגמרי דעתם באמת, ורק כשנמצאים מספר אנשים ביחד במשחק ואחד מהם בלבד מנצח, יש מקום לחשוש משום אסמכתא.. ולכן לא נקרא גזל גם מדרבנן... ועוד נראה שאסמכתא דלא קנה היינו משום שסומך שהדברים יסתדרו כרצונו ולטובתו, וכשלא מצליח הוא אסמכתא, אבל כאן הלא יודע מעיקרא שהסכויים שלו לזכות הם קלושים מאד, ומ"מ כיון שסכום הזכיה הוא גדול מאד, והסכום שדורשים עבור הכרטיס הוא פעוט, סומך דעתו לכך, וכה"ג לא נקרא אסמכתא.

ומעכשיו נראה פשוט שהקונה כרטיס הגרלה אין בזה חשש אסמכתא, ולא שונה הדבר מכל השקעה שקונה ומקוה שיהיה מוצלח, אבל אין לו שום בטחון, ואם בסוף הפסיד ודאי לא נקרא אסמכתא, ואף כאן קנה כרטיס בתקוה בעלמא שירויה, ומשום שהסכויים קלושים מאד המחיר בזול מאד, אבל סומך דעתו ומוכן באמת גם להפסיד... עכ"פ נראה שבקניית כרטיס לא שייך אסמכתא, והיינו בין לאשכנזים ובין לספרדים.

עכ"פ נראה שבקניית כרטיס לא שייך אסמכתא, והיינו בין לאשכנזים ובין לספרדים.

יח. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכב סעיף ו

המחלק לבני ביתו מנות בשבת, יכול להטיל גורל לומר: למי שיצא גורל פלוני יהיה חלק פלוני שלו; והוא שיהיו החלקים שווים, ואינם עושים אלא כדי להשוותם שלא להטיל קנאה ביניהם, אבל עם אחרים אסור כיון שמקפידין זה על זה יבואו לידי מדה ומשקל; אבל ליתן מנה גדולה כנגד מנה קטנה ולהטיל גורל עליהם, אפילו בבני ביתו ובחול, אסור משום קוביא. ויש אומרים דעם בניו ובני ביתו מותר להטיל גורל אפי' על מנה גדולה כנגד מנה קטנה, מפני שאין מקפידים. הגה: ואסור להטיל גורל בשבת, אפילו ע"י א"י (מהרי"ל).
משנה ברורה ס"ק כב – היינו דמי שיזכה בגורל יטול הגדולה ומי שיתחייב יטול הקטנה הוא בכלל שחיקת קוביא ממש. [קוביא הוא מה שמשחקין בעצים] וקוביא הוא אבק גזל מדבריהם שאין דעתו להקנותו בקנין גמור ולהכי אסור אף בחול ואף דבעה"ב עם ב"ב לא שייך גזל כלל שהרי הכל שלו מ"מ אסור דלמא אתי לסרוכי בקוביא עם אחרים ובאחרים בודאי אסור בחול וכ"ש בשבת דקוביא דמי למקח וממכר.

יט. שו"ת יביע אומר חלק ז - חושן משפט סימן ו

מסקנא דדינא שהספרדים ועדות המזרח אסור להם להשתתף בקניית כרטיסי מפעל הפיס, וכל שכן כרטיסי ספורט למיניהם שמשחקים בשבת ומחללים שבת בפרהסיא, ונמצא שהוא מסייע ידי עוברי עבירה. ואף לאשכנזים יש לאסור בזה. (וע' בשו"ת ישכיל עבדי חלק ח' עמוד פט ס"ס ה). ושומע לנו ישכון בטח.

כ. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן לה

הנה בדבר חדר הנקרא אולם מסיבות (סאשל האל) שנבנה ג"כ תחת גג אחד עם חדר שנתייחד לביהכ"נ להתפלל שם, פשוט שאין עליו שם קדושה ומותרין לעשות שם דבר חול, אבל לשחק בקלפים (קארטן) ובינגא וכדומה אף שאין ע"ז איסור ברור הם דברים מכוערים בכל מקום שהוא וגם הוא כמושב לצים.

כא. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עו

והא דהגרלה דנעשית ממוסד איזו צדקה אם רשאים לקנות כרטיסי הגרלה מכספי מעשר, הנה בעצם תלוי איזה מין הגרלה הוא אם יש לזה שיוי ממון או אין להם שום שיוי, היינו דהגרלה שיש לה קצבה להכרטיסים כגון שלהרויח אלף עושין למשל רק חמשה אלפים כרטיסים שנמצא שהוא ספק ידוע דאחד מחמשת אלפים ירויח ושייך לשום כמה שוה ספק זה דאחד מחמשת אלפים ירויח סך אלף דאלאר... ואיכא הגרלה דאין לה קצבה כגון שמוסד הצדקה מוכרת כרטיסים בלא מספר ומוכרים כפי שיוכלו למכור משך זמן גדול שאפשר

שיהיו אף עשרת אלפים וגם כמה עשרות אלפים לא שייך לשום שיוי ספק כזה שא"כ אין לספק כזה שום שיוי, ...

כב. ס' דיני ממונות מאת רב עזרא בצרי חלק ב שער ראשון יט:ז

...ראוי להאריך בזה אף לדעה שאין בזה גזל כי בעונות עינינו הרואות שכל הנמשכים אחר משחקים כאלה סוף שמכלים ממונם ופעמים רבות הגיעו ליאוש והתאבדות ממש.. ומוטל לו לאדם שלא יתחיל בזה כי זה מושך מאד אחר שמתרגלים לכך...

כג. מרדכי מסכת בבא קמא פרק שור שנגח ד' וה' [רמז מו]

ומצאתי [עוד] בשם רבינו נתנאל [*מקנין] [*מקנו"] דאסמכתא קניא לגבי הקדש וצדקה שהרי אסמכתא קונה [מן התורה] כדאמר מנין לערב מן התורה דכתיב אנכי אערבנו והיינו אסמכתא.

כד. פתחי חושן דיני קנינים, פרק כא הערה לב

ונראה שהגרלה לטובת צדקה או מוסדת אין בזה משום אסמכתא ... ואע"פ שיש קונים ההגרלה לשם הגרלה, מ"מ נראה שעיקר ההגרלה יש בו משום צדקה...

כה. ישכיל עבדי, יו"ד חלק ח,ה (ג)

האם מותר לקנות כרטיס הגרלה של מפעל הפיס...ע"כ איני רואה שום חשש בזה ואדברה מצוה איכא, לפי מה ששמעתי באומרים דאלו בעלי מפעל הפיס הם תורמים הרבה מזה למוסדות חסד, ועוזרים לזה לבניינים וכדומה, ומצוה קעבדי...

כו. שו"ת רב פעלים חלק ב - יורה דעה סימן ל

ונראה לי ליישב מנהג העולם בגורל של י"א נצי"ב בטעם נכון בעזה"י, והוא כי רוב ככל עושין זה הגורל על חפצים, דהיינו שיש לאדם חפץ א' ורוצה למכרו בהרווחה ביותר מן שוויו, על כן מאסף חלקים של הדמים מבני אדם, ולוקח דמי החפץ לעצמו מאלו האנשים שנכנסו בהטלת הגורל, וכותב שם כל אחד בפתקא אחת, ואז אחר שמטיל הגורל זוכה אחד משמות של הפתקאות, אז הוא לוקח לו את החפץ מאותו אדם בעל החפץ, באופן שאין הזוכה נוטל המעות שנתנו בעלי הפתקאות, אלא נוטל החפץ שהוא ביד האדם שקבל הדמים מכל בעלי פתקאות, ...ואם יש חשש בזה הוא אצל בעל החפץ שלקח המעות מיד המשחקים, ולכן בכה"ג אין שום חשש ביד כל או"א מן המשחקים הזוכה בגורל בחפץ ונוטלו, ולכן נהגו היתר בזה השחוק של י"א נצי"ב שעושין על החפץ. ובזה ממילא תבין, כי גם נידון הגאון חוות יאיר שהמשחקים נתנו המעות על כוס הכסף, שהזוכה לקח הכוס ולא לקח מעות, אין ביד הזוכה בגורל שום חשש, ואפשר שגם ביד בעל הכוס אין חשש, כי קיבל המעות ברצון בעלי הפתקאות, וגמרו ומקנו ליה בכה"ג כל או"א מעות שמסר בידו.

187-188 כז. מכתב מאליהו, חלק ב, בטחון והשתדלות,

וכמה היא הפחות שבהשתדלות אשר הוכרחנו לעשותו? – כך אמר רבינו זונדל מסאלאנט זצ"ל: הלא צריכים לעמוק בהשתדלות רק מפני שאין לנו ראויים לנסים גלויים, וע"כ אנו מחויבים לעשות באופן אשר

ההשפעה היורדת אלינו יהיה אפשר לתלותה באיזה סבה (והרוצה לטעות שהוא דרך הטבע יבא ויטעה):
א"כ בזה נגמר השיעור, אם ע"י ההשתדלות אף היותר קטנה, יהיה מקום לטועה לתלות בסבה טבעית.
ועל עצמו אמר: "אני קונה שטר הגרלה, ובזה אני יוצא ידי חובת ההשתדלות: כי הרי אם אזכה בגורל,
אפשר לתלותו בדרך הטבע."

כח. ספר ילקוט הגורלות זוטא, קונטרס א', הוצאת בקאל ירושלים, תשכ"א (מוויקיפידיא)

[סדר גורל הגר"א] יקח חומש שלם וישים ידיו על פסוק זה ספר תולדות אדם (בראשית ה' א') ויאמר
פסוק "ונתן אהרן על שני השעירים גורלות אחד לה' - וגורל אחד לעזאזל" (ויקרא טז' ח'). ויאמר יהי רצון
מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו למען שמותיך הקדושים והטהורים היוצאים מס"ת הפסוק הזה למפרע
...כך יאמר ג"פ ובכל פעם יזכור שאלתו והיפוך ז' עליון וז' דפין ז' עמודים ז' פסוקים ז' שיטין ז' תיבות ז'
אותיות ויבקש הפסוק שמשם ואילך המתחיל באות ז' ושם תשובתו.

**כט. ספר שדה צופים על מס' בבא בתרא (מאת הרב שמואל פרידמען) דף קכב. ד"ה ולא נתחלקה
הארץ**

...ואציין כאן מה שראיתי לספר, כי הגרי"ז מבריסק זצ"ל נקלע בעת מלחמת עולם השניה בוויילנא, וקיבל
רשימות יציאה, ונסתפק אם לעלות לא"י או לארה"ב, והטיל את גורל הגר"א, ועלה הפסוק (תהלים קד, ח)
עילו הרים ירדו בקעות אל מקום זה יסדת להם, והבין הגרי"ז כי מ"ש "מקום זה יסדת להם" קאי על א"י,
וכן עשה. ויש מוסיפין כי בנסיעת הגרי"ז בתחומי טורקיי, במסילת הרכבת, שעלתה הרים וירדה לבגעות,
אמר הגרי"ז שכעת מבין ג"כ את הרישא של הפסוק שיצא לו הגורל הנ"ל "יעלו הרים ירדו בקעות".

ל. שו"ת הרמב"ם סימן קעב

שאלה ויורנו בדבר מי שפותח בספרי תורה על דרך הגורל, האם זה מותר אם לאו, ביחוד מאחר שאותו
האיש שליח צבור והוא בא אל גויים וערלים לפתוח להם ולהטיל להם (גורל) ונתפרסם בזה אצלם.
ולפעמים יצאה מזה תועלת. האם זה מותר לזו? ואין עליו בזה בושא ואין לצבור עליו תרעומת ולא חלול
השם. והאם יוסר בגלל זה ממינויו אם לאו? יורנו הדרתו הקדושה ושכרו כפול מ"ה. **התשובה** מונעים
אותו מלעשות כך לגויים, לפי שבזה חילול אבל לא יוסר (ממינויו) ולא ייענש. וכתב משה.

לא. שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן עה

ובנך היקר נכדי הרה"ג ר' מרדכי שליט"א הוסיף שראוי להגדיר בדיוק מה נחשב חיי שעה ומה נחשב חיי
עולם, הנה החלוקה הוא אם יש לפנינו שני חולים ושניהם אפשר שיתרפאו בדרך הטבע ממחלות אחרות
שאירע להם, יש להקדים החולה ששייך שיתרפא שיחיה יותר משנה שהוא לא אבד חזקת חיים שלו
מחולה האחר שלפי דעת הרופאים לא יחיה יותר משנה שהוא בחשיבות טרפה להרופאים ועוד גרוע
שלא יוכל לחיות יותר משנה וטרפה באדם הא שייך שיחיה אפילו הרבה שנים, אבל כשנידון הוא בשומת
חיוו שלהרופאים לא יחיה יותר משתי שנים אין נוגע שוב כלום להלכה דשניהם שוין לחשיבות דחזקת
חיים, ואמירת הרופאים שלא יוכל לחיות לא מגרע כלום החזקת חיים שלו, וליכא בשביל זה דין קדימה
וצריך הרופא לילך למי שנקרא תחלה ולמי שקרוב לביתו יותר וכששוין בזה צריך להקדים לפי סדר מתני'
דהוריות (י"ג ע"א) ואם לא ידוע זה להרופא יהי' גורל, כן נראה לע"ד.